RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Viljeltyjen kalojen hyvinvointi – valvonta

Terhi Jääskeläinen

erityisasiantuntija

Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

28.8.2025

Kalankasvatuksen kesäpäivät

Kaloja koskevat eläinsuojelusäädökset

- Eläinten hyvinvointilaki (693/2023) 1.1.2024
- Valtioneuvoston asetus viljeltävien kalojen suojelusta (812/2010)
- Valtioneuvoston asetus eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä (1165/2023)
- Lopetusasetus = Neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä, koskee kaloja vain hyvin rajoitetusti

- Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006)
- Eläinkuljetusasetus kaupallisiin kuljetuksiin liittyen = Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana

Kaloja koskevat valvonnat

- Kalanviljelylaitoksilla tehtävien valvontojen tarkoituksena on selvittää, täyttyvätkö vähimmäisvaatimukset:
  - kalojen pidossa
  - hoidossa
  - kohtelussa ja käsittelyssä (ml. lopetus)

- Valvontasuunnitelman mukaista, säännöllistä valvontaa (eläintauti ja terveys, vierasaine ja lääke)
- Epäilyyn perustuvaa valvontaa
- Valvonta-asetuksen perusteella ilman epäilyä
- Otantavalvonnat alkamassa lähivuosina

Hyvinvointivalvonnat

- Päivitetty valvontaohje ja lomake julkaistu kesäkuussa 2025
  - Löytyvät Ruokaviraston nettisivuilta
- 4 osa-aluetta
  - Pitopaikan yleiset vaatimukset
  - Laitteet ja välineet
  - Veden laatu
  - Hyvinvoinnista huolehtiminen

Pitopaikan yleiset vaatimukset

- Pitopaikan soveltuvuus ja turvallisuus
- Pitopaikan ja laitteiden puhtaudesta huolehtiminen
- Kalojen karkaamisen ehkäisy ja luonnonvaraisilta eläimiltä suojaaminen
  - Huomioidaan myös luonnonvaraisten eläinten auttamisvelvollisuus, jos ne ovat jääneet kiinni suojauksiin

Laitteet ja välineet

- Laitteiden ja välineiden turvallisuus
- Hälytysjärjestelmät:
  - Laitteet, joista eläinten terveys ja hyvinvointivointi ovat riippuvaisia
  - Happipitoisuuden mittaus kiertovesijärjestelmissä
- Ruokintalaitteet

Veden laatu

- Veden laadun tarkastaminen riittävän usein
  - Vähintään happipitoisuus, lämpötila ja happamuus

- Kalojen eritteiden ja aineenvaihduntatuotteiden määrä vedessä ei ole liian korkea

Hyvinvoinnista huolehtiminen

- Eläinten hoitajan pätevyys
- Pitopaikan ja hyvinvoinnin tarkastaminen
- Sairaiden ja vahingoittuneiden kalojen hoito
- Kalojen hoito ja käsittely
- Kipua aiheuttavat toimenpiteet
- Kasvatustiheys
- Rehu
- Epänormaali käyttäytyminen
- Kirjanpito; kuolleet ja lääkinnälliset hoidot
- Tainnutus ja lopetus

Valvonnasta ilmoittaminen

- Valvonta-asetus edellyttää, että virallinen valvonta on suoritettava ilman ennakkoilmoitusta, paitsi jos tällainen ilmoitus on tarpeen
- Ennalta ilmoittaminen perustellaan aina tarkastuspöytäkirjalle
- Mahdollisimman lyhyt ilmoitusaika

Hyvinvointivalvonnan maksullisuus

- Valvonta lähtökohtaisesti maksutonta, mutta siihen vaikuttaa mm.
  - Onko kyseessä tuotantoeläimet vai esim. istukaskasvatus
  - Onko kyseessä suunniteltu vai suunnittelematon valvonta
  - Onko kyseessä ensimmäinen valvontakäynti vai uusintatarkastus

- Valvovaviranomainen antaa lisätietoa valvonnan maksullisuudesta ja sen perusteista
- Tieto maksullisuudesta löytyy myös valvontalomakkeelta

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos!

Terhi Jääskeläinen

terhi.jaaskelainen@ruokavirasto.fi